

دوره آموزشی
آشنایی با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
و راهکارهای سازمانی - مدیریتی تحقق آن

محور سوم: الگوی اقتصاد کلان و تاب آوری

مدرس دوره: جناب آقای دکتر اسفندیار جهانگرد

زمان برگزاری: ۱۳۹۳/۰۱/۲۷

الگوی اقتصادی:

الگوی اقتصادی نشان دهنده رفتاری اقتصادی فردی، گروهی یا کلان جامعه می باشد که حقیقت یک نوع ساده سازی است از واقعیات پیچیده ای که در دنیای واقعی وجود دارند. که معمولاً برخی متغیرهای آن در داخل الگو تعیین می شود و برخی خارج الگو تعیین می شود.

سیستم های اقتصادی دنیا

سیستم چیست؟

برای واکاوی این ساختار باید به تعریف و مفهوم بندی اقتصاد به صورت سیستمی پرداخت. به طور کلی هر اجتماع زنده ای برای انجام هماهنگی فرایندهای پیچیده اقتصادی اجتماعی اش نیازمند یک "سیستم" است. هر سیستم متشکل از اجزایی است که با یکدیگر دارای روابط "کنش و واکنش متقابل" هستند و باید دارای درجه ای از "هماهنگی و انسجام مشترک" باشند. سیستم باید بتواند انواع "اختلال های" خویش را از طریق فرایندهای "اصلاح" و "انطباق" از طریق حلقه های "بازخورد" و "ارسال علایم" به اجزا سیستم اصلاح کند. این اصلاح و انطباق میتواند به صورت "خودکار" یا به صورت "هدایت شده" باشد.

کلاسیک

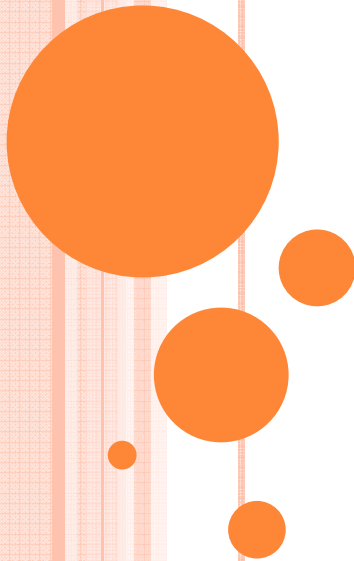
سرمایه داری، (بازار)

مالکیت خصوصی، پول، بانک، بورس و بهره

اقتصاد دولتی (برنامه)

مالکیت عمومی و برنامه

مقیدات تاریخی (سنت)

○ هر سیستمی در میان اجزا تشکیل دهنده خود "یک" یا "چند" جزء مرکزی دارد که بقیه اجزا پیرامون و متناسب با آن شکل می گیرند. از آنجا که موضوع اصلی اقتصاد عبارتست از تولید کالا و خدمات، زیرساخت و منابع و ظرفیت های جدید و ثروت برای جامعه، نخستین نکته این است که حق تصمیم گیری در اقتصاد در دست کیست؟ یا به عبارت دیگر "مالکیت" آن چگونه است؟ بنابراین نهاد فراگیر مرکزی که بقیه اجزا پیرامون و متناسب با آن شکل می گیرد "نهاد مالکیت" است. اصل ۴۴ قانون اساسی و اصلاحات آن، تکلیف قانونی "مالکیت" را مشخص کرده است و نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی قرار داده است. اما هر اقتصادی باید شیوه هایی را برای "هماهنگ کردن" فعالیت تعداد بیشماری از واحدهای اقتصادی که متقابلاً وابسته به کار تولید کالا و خدمات مشغولند و نیز هماهنگ کردن مجموعه های تولیدی با نیازها و تقاضای شهروندان و آینده آنها به کار گیرد.

نهاد گرایان

- بازار
- دولت
- بنگاه
- به مفهوم یک مجموعه نهادین منظم، هدفمند و دارای سلسله مراتب

ترکیب بهینه اقتصاد ایران چگونه چهره خواهد بست؟

- موفقیت و پایداری کشور در کسب اهداف سند چشم انداز و هم چنین پر کردن شکاف های تولید و فناوری خود از طریق فرایند "اصلاح" و "انطباق" قابل انجام است.
- "اصلاح" عملکرد با توجه به اهداف تعیین شده در سند چشم انداز از طریق اصلاح عملکرد نهادی باید انجام شود و
- اما کاهش شکاف تولید و فناوری باید از طریق "انطباق" با شرایط جدید بوسیله تجدید سازمان نهادهای موجود و استقرار "نهادهای فراگیر جدید" انجام شود. این فرایند نهاد سازی می تواند "خودکار یا هدایت شده" باشد.

○ یکی مداخله به شکل تولید دولتی است که عمدتاً کالاها و خدمات عمومی در این حیطه قرار دارند و دیگری کنترل و مداخله در بنگاههای تجاری است. در حالت دوم ممکن است مستقیم باشد یا غیر مستقیم. دخالت به شکل غیر مستقیم در جای خود می تواند از طریق قیمت باشد یا دخالت از طریق خرید محصولات نهایی.

○ شیوه مداخله ارکان حکومت در اقتصاد ایران

○ تولید دولتی

○ کنترل بازار (مداخله در بازار و بنگاهها)

○ مداخله مستقیم (قوانین و مقررات)

○ مداخله غیر مستقیم

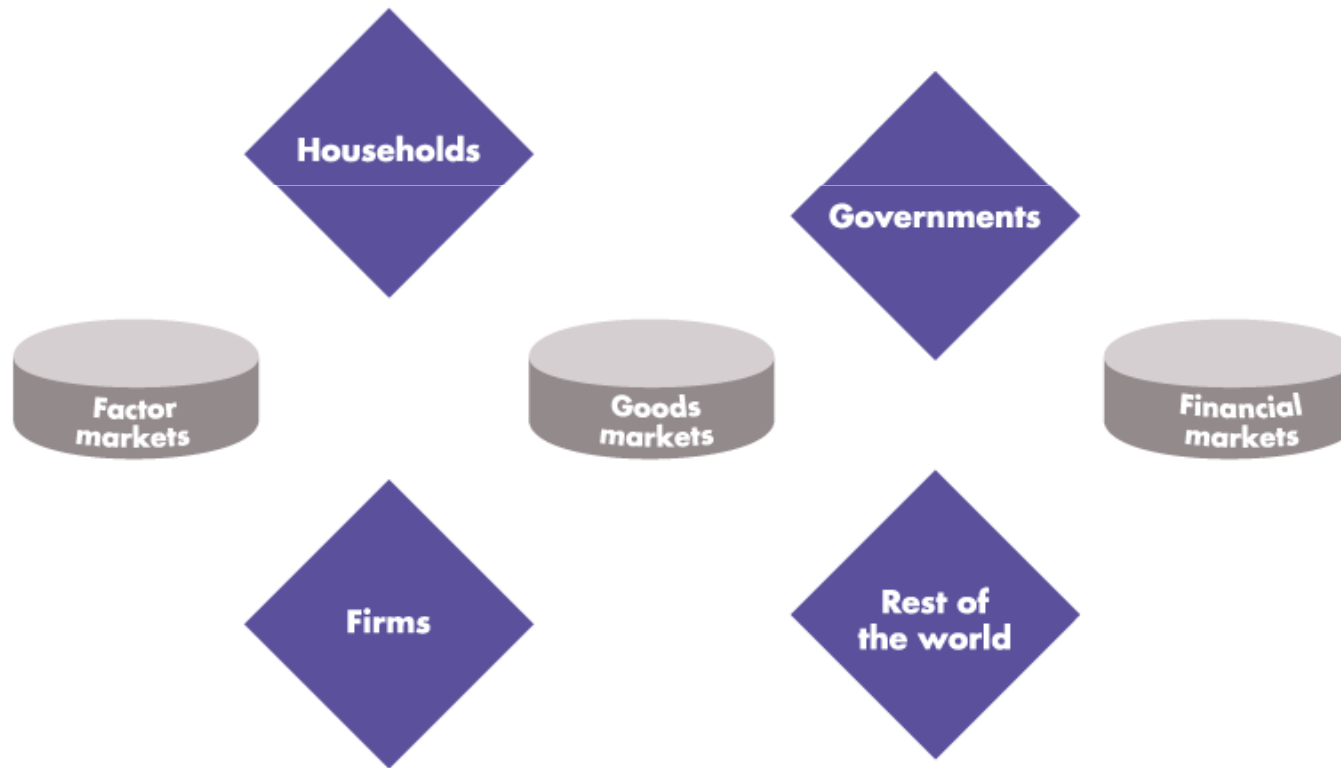
○ تعیین قیمت کالاها و خدمات

○ خرید کالای نهایی

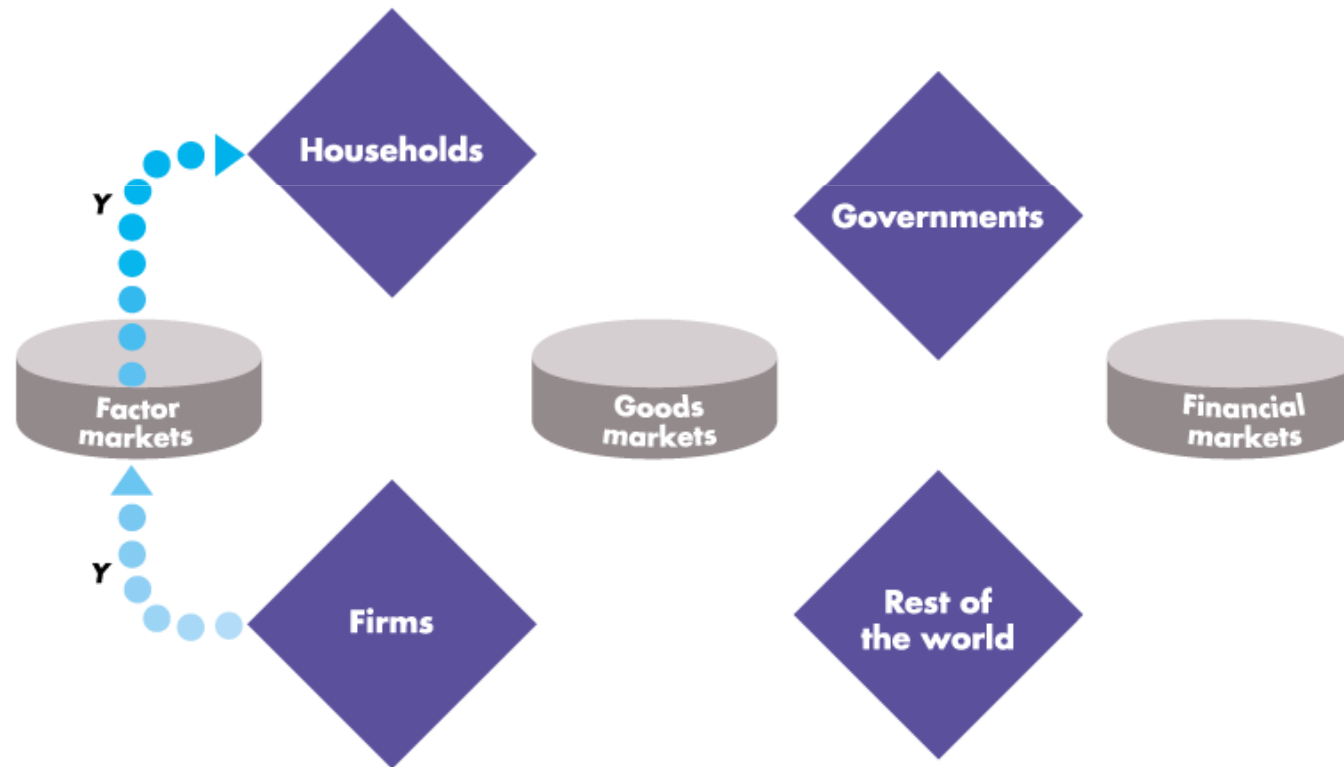
الگوی کلان اقتصادی

- The circular flow diagram shows the transactions among households, firms, governments, and the rest of the world.

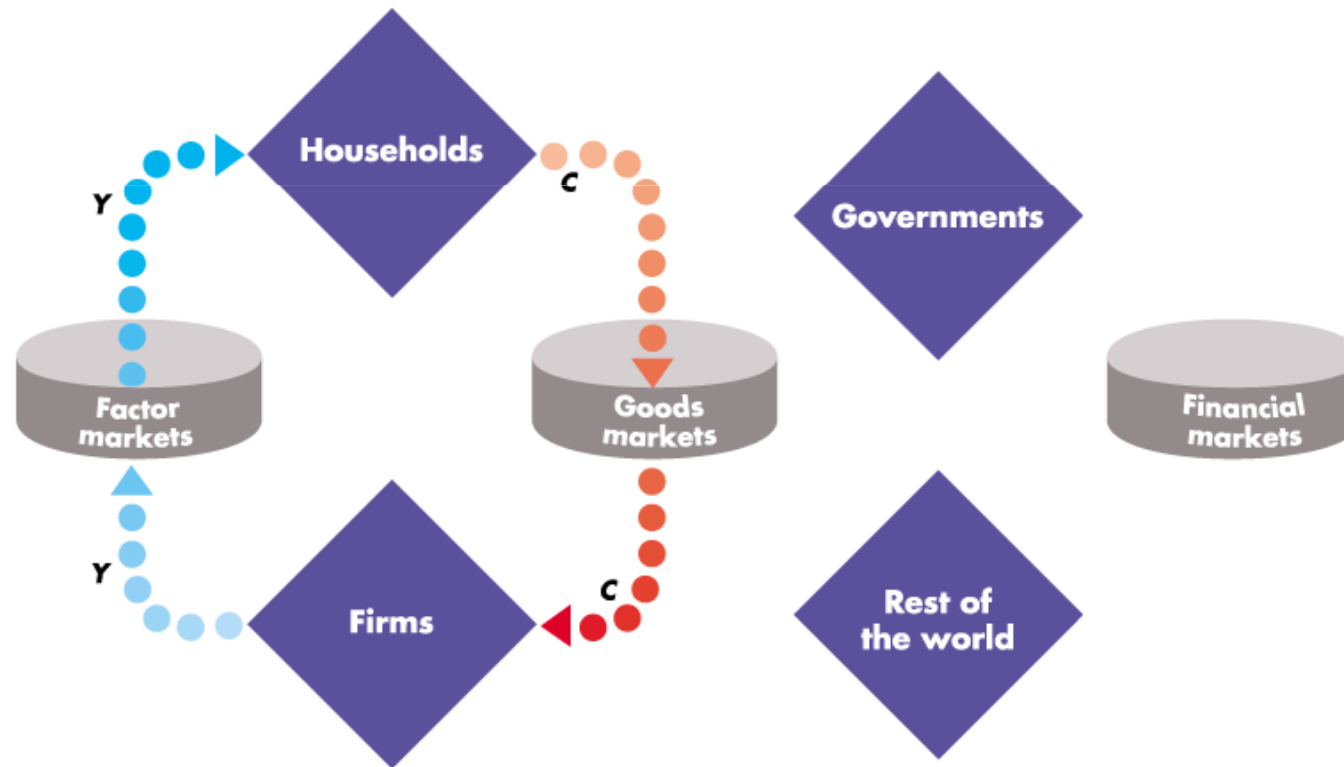
GROSS DOMESTIC PRODUCT

Firms hire factors of production from households. The blue flow, Y , shows total income paid by firms to households.

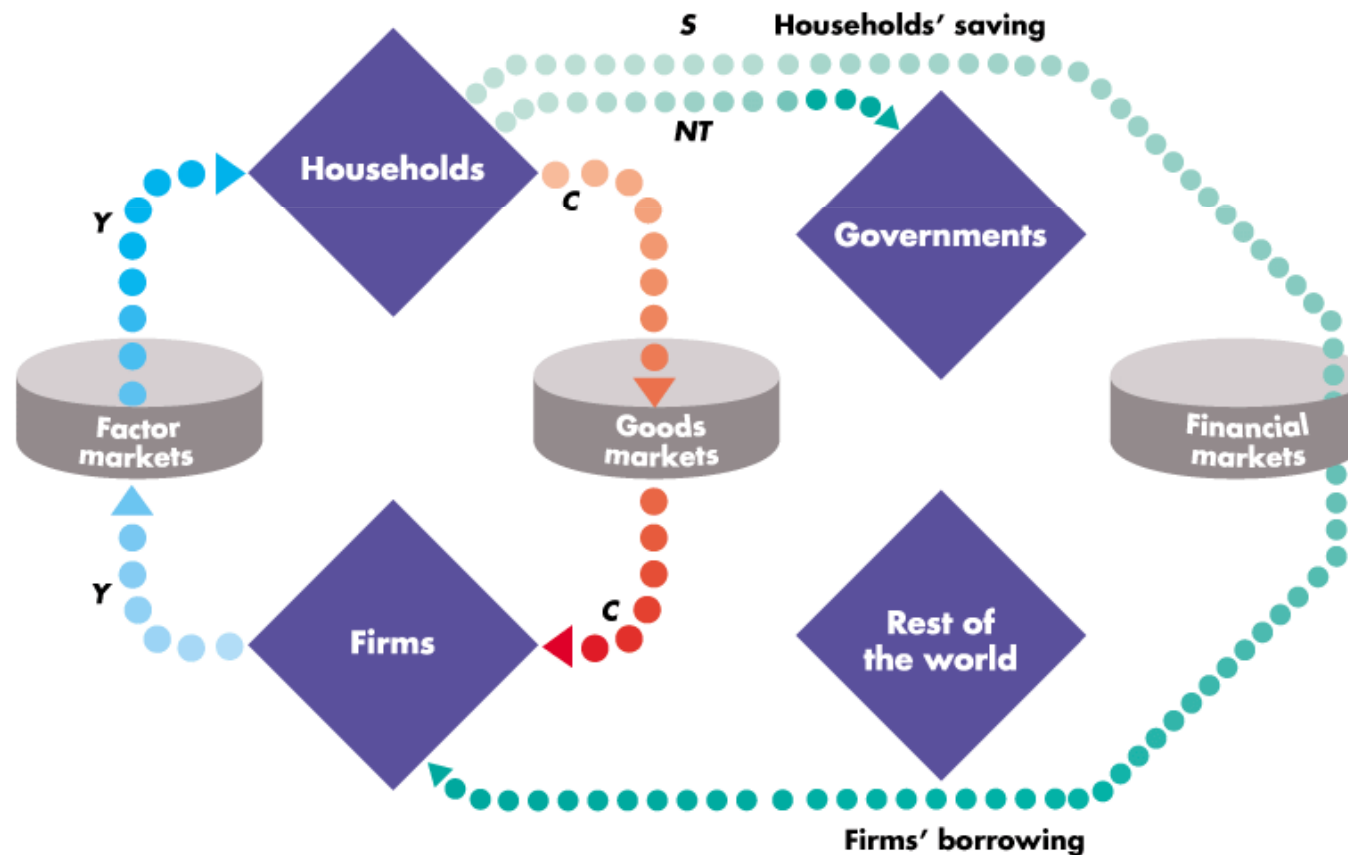
GROSS DOMESTIC PRODUCT

- Households buy consumer goods and services. The red flow, C , shows consumption expenditures.

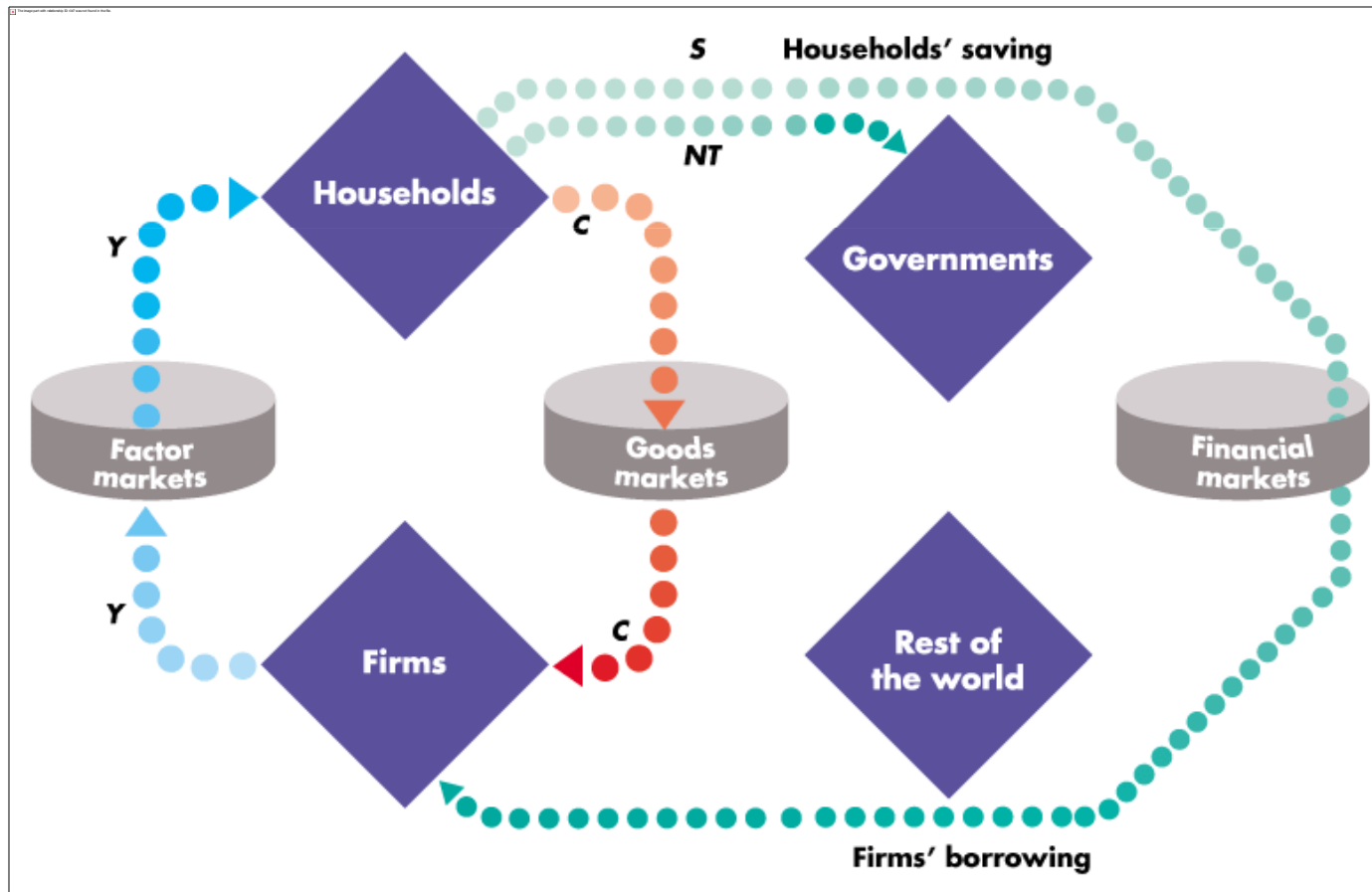
GROSS DOMESTIC PRODUCT

Households save, S , and pay taxes, T . Firms borrow some of what households save to finance their investment.

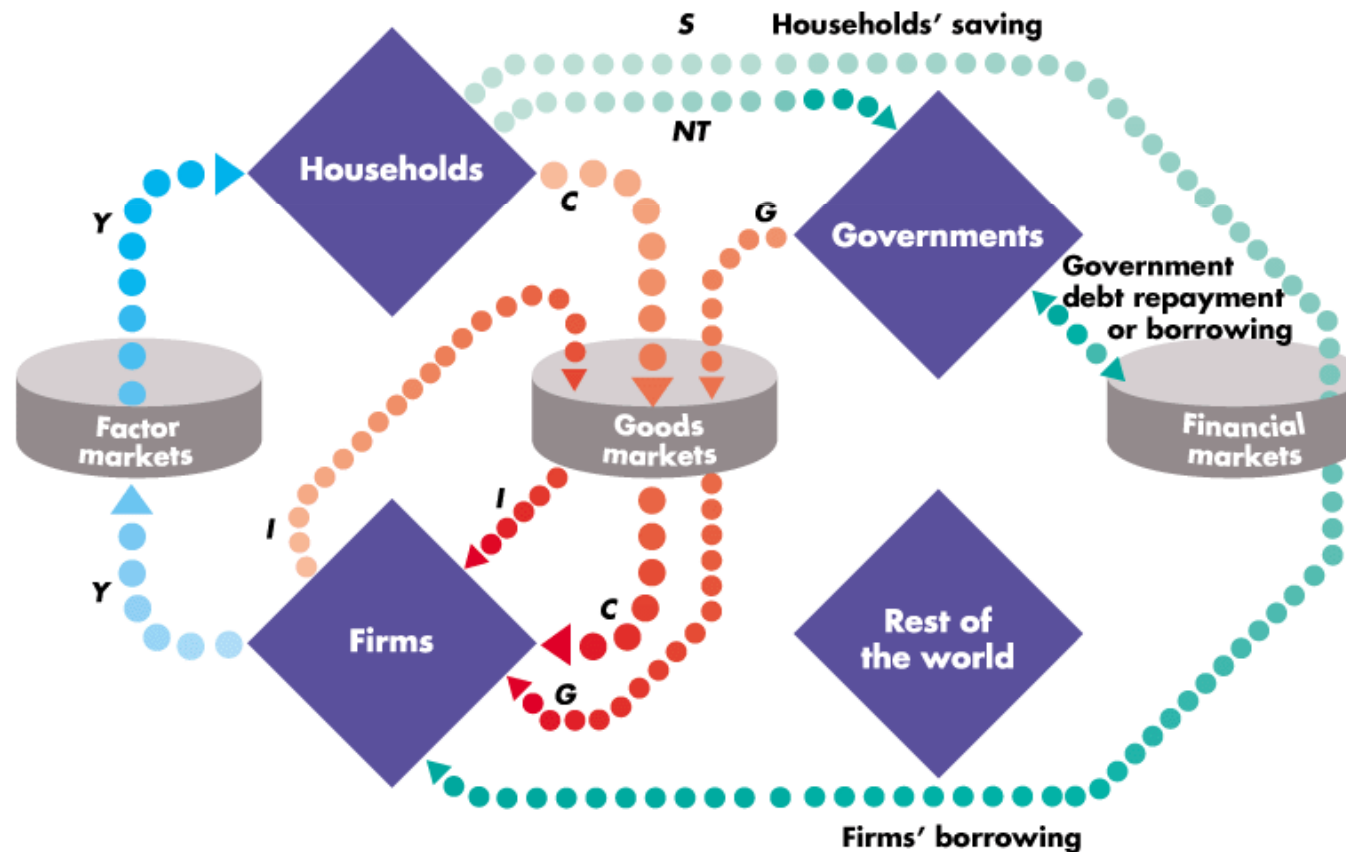
GROSS DOMESTIC PRODUCT

- Firms buy capital goods from other firms. The red flow I represents this investment expenditure by firms.

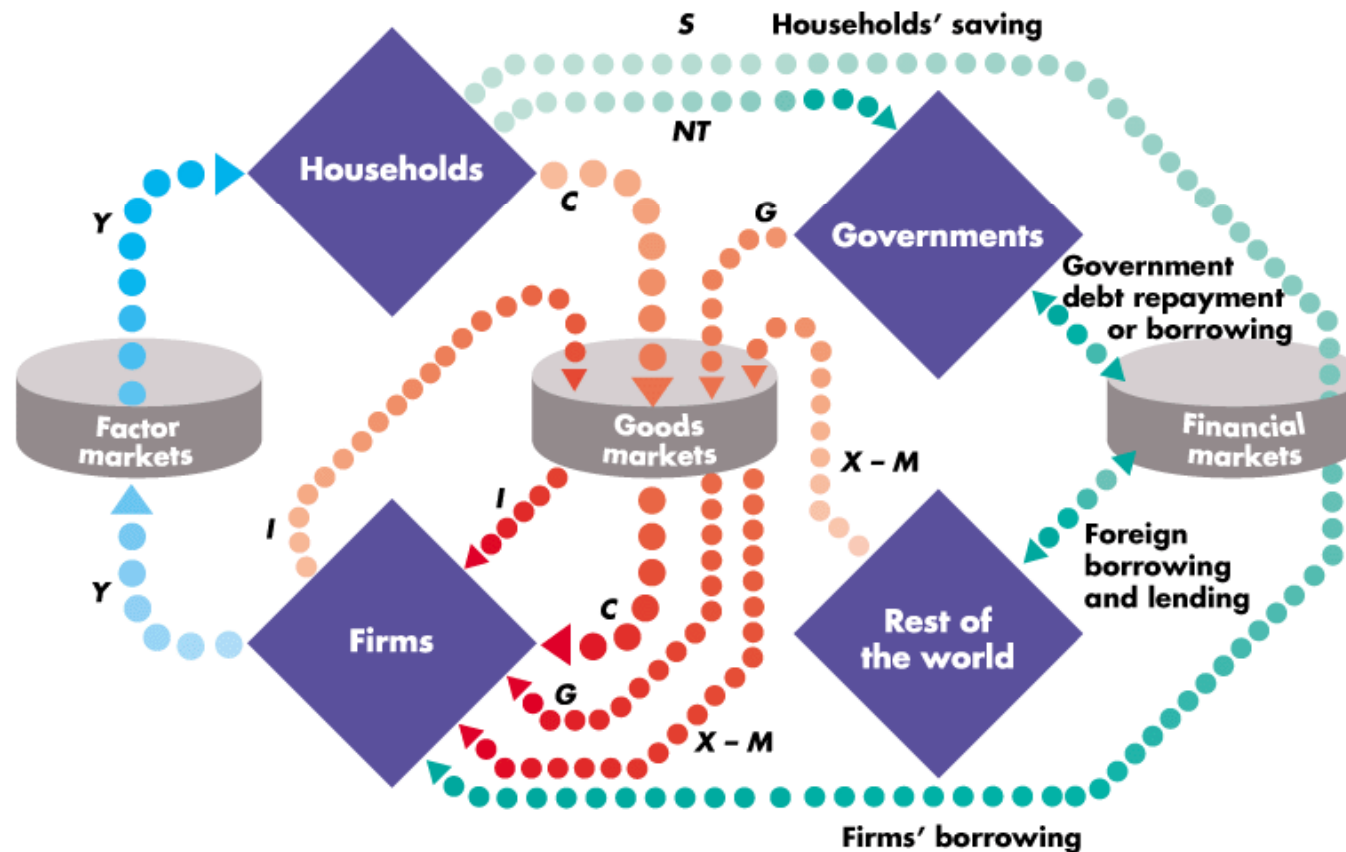
GROSS DOMESTIC PRODUCT

- Governments buy goods and services, G , and borrow or repay debt if spending exceeds or is less than taxes

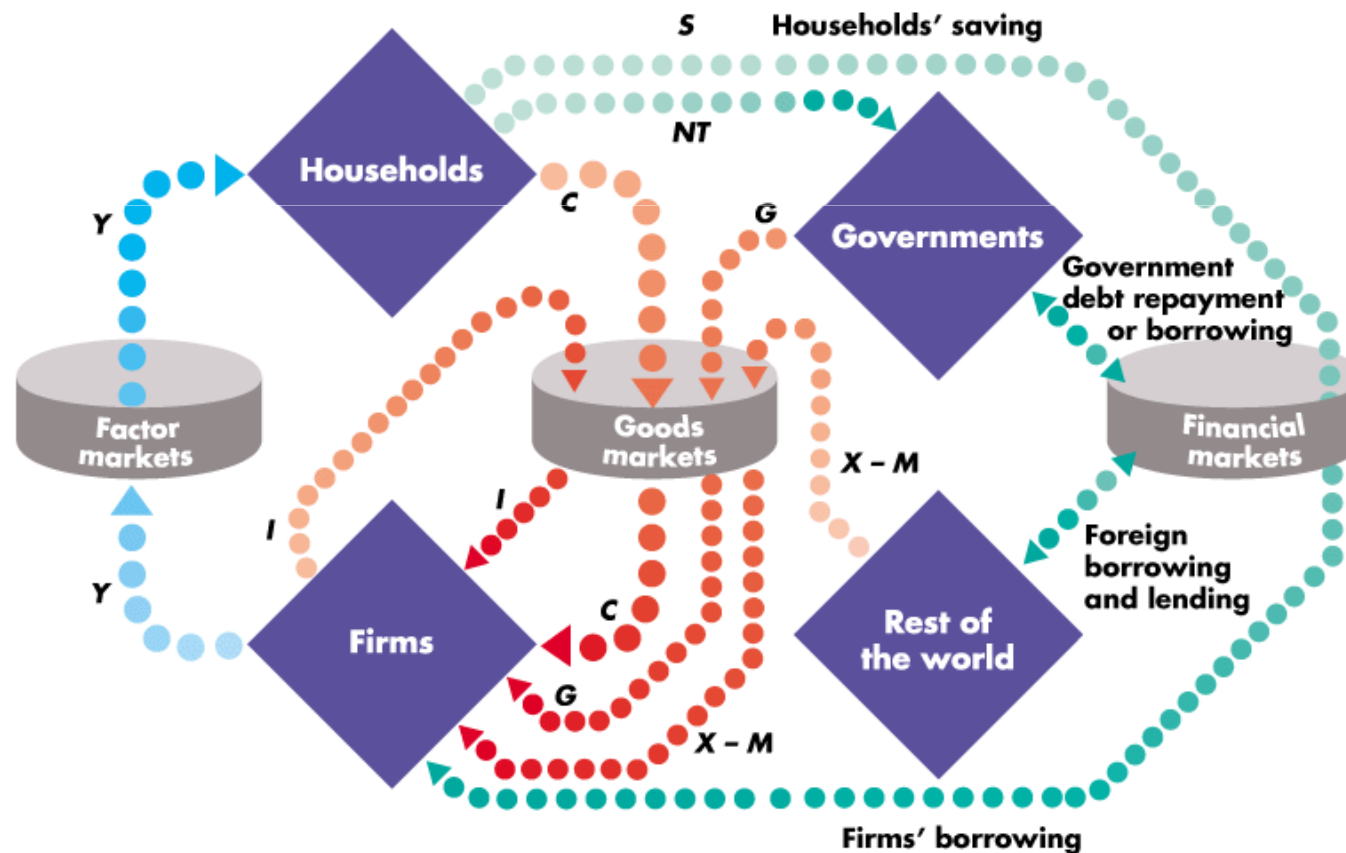
GROSS DOMESTIC PRODUCT

The rest of the world buys goods and services from us, X and sells us goods and services, M —net exports are $X - M$

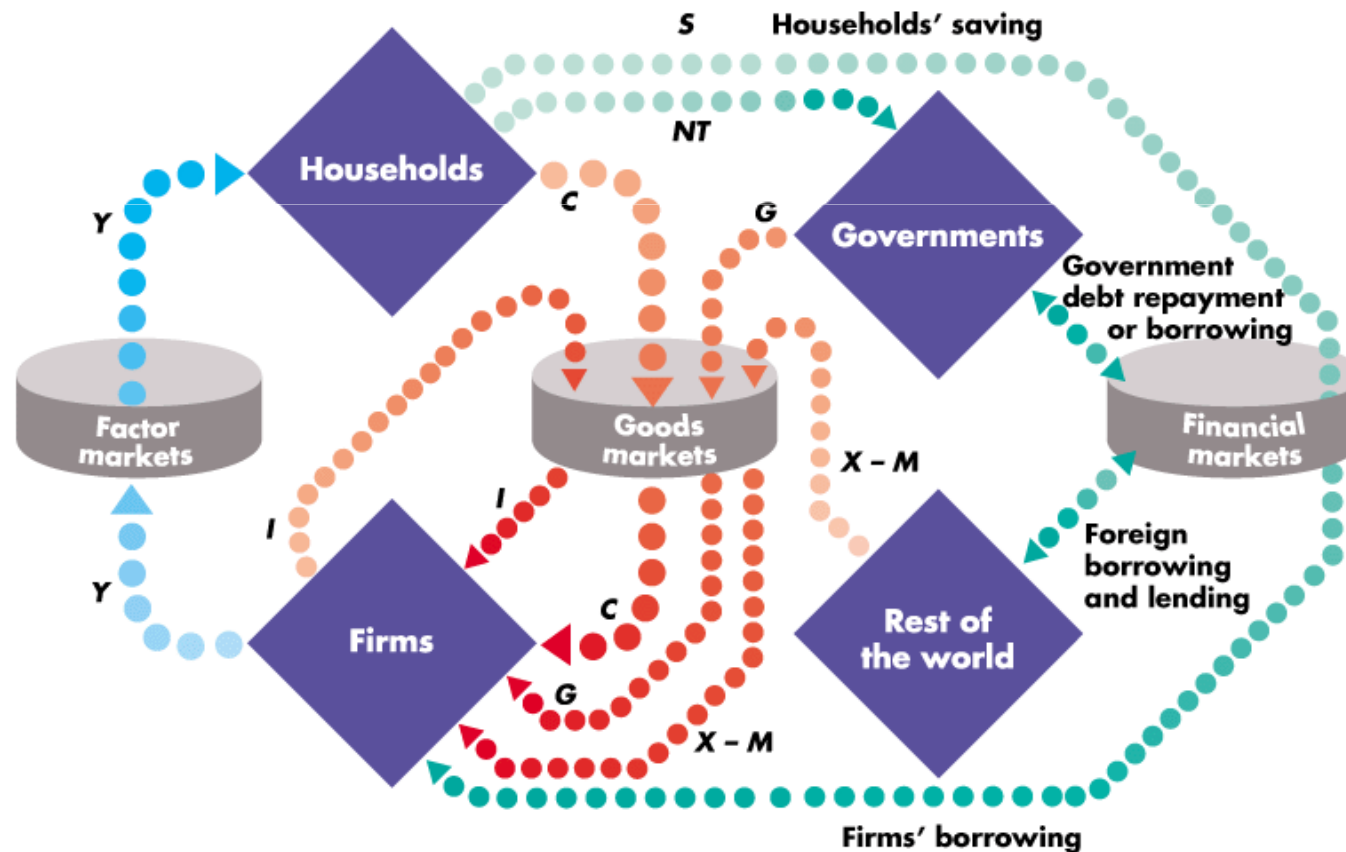
GROSS DOMESTIC PRODUCT

And the rest of the world borrows from us or lends to us depending on whether net exports are positive or negative.

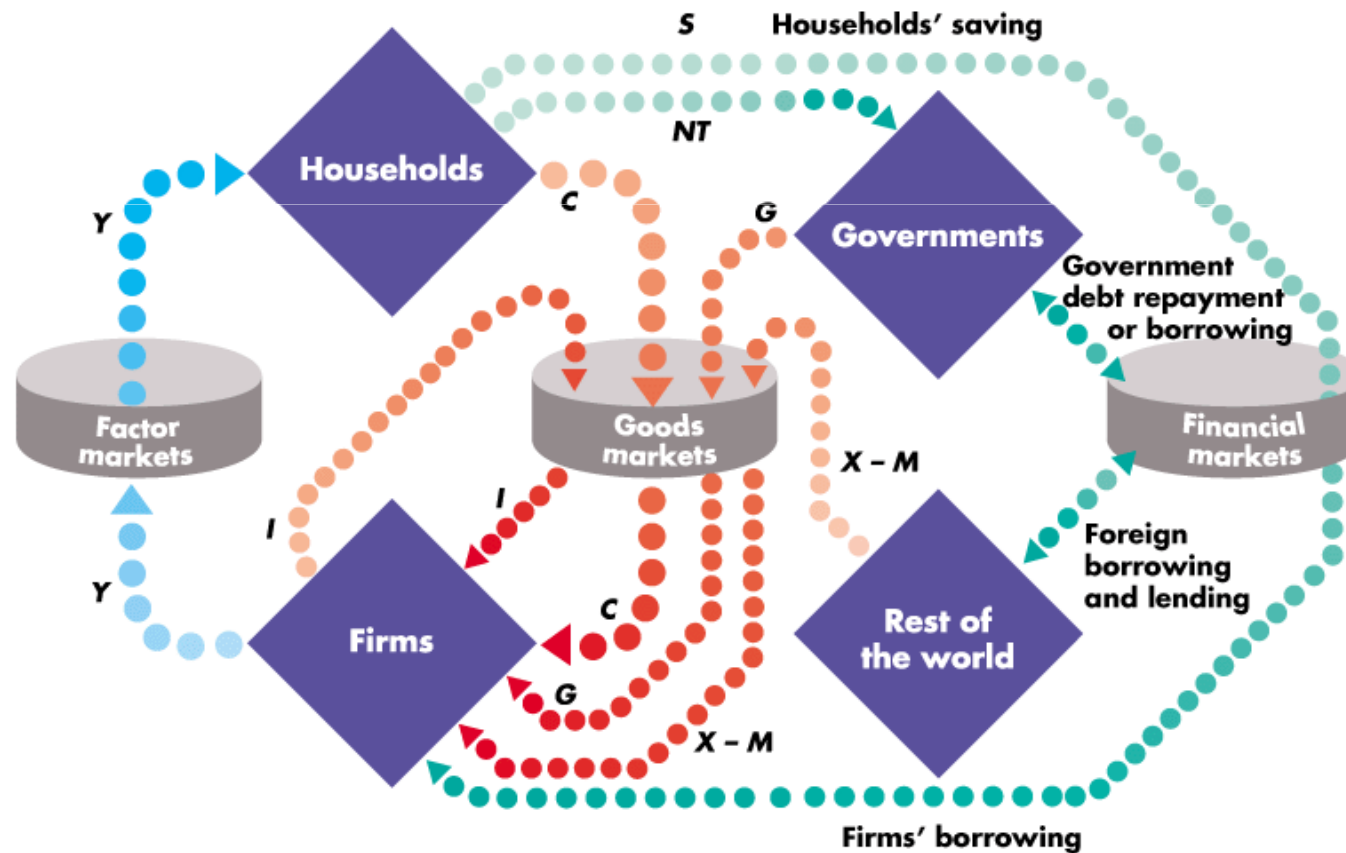
GROSS DOMESTIC PRODUCT

- The blue and red flows are the circular flow of income and expenditure. The green flows are borrowing, lending, and taxes.

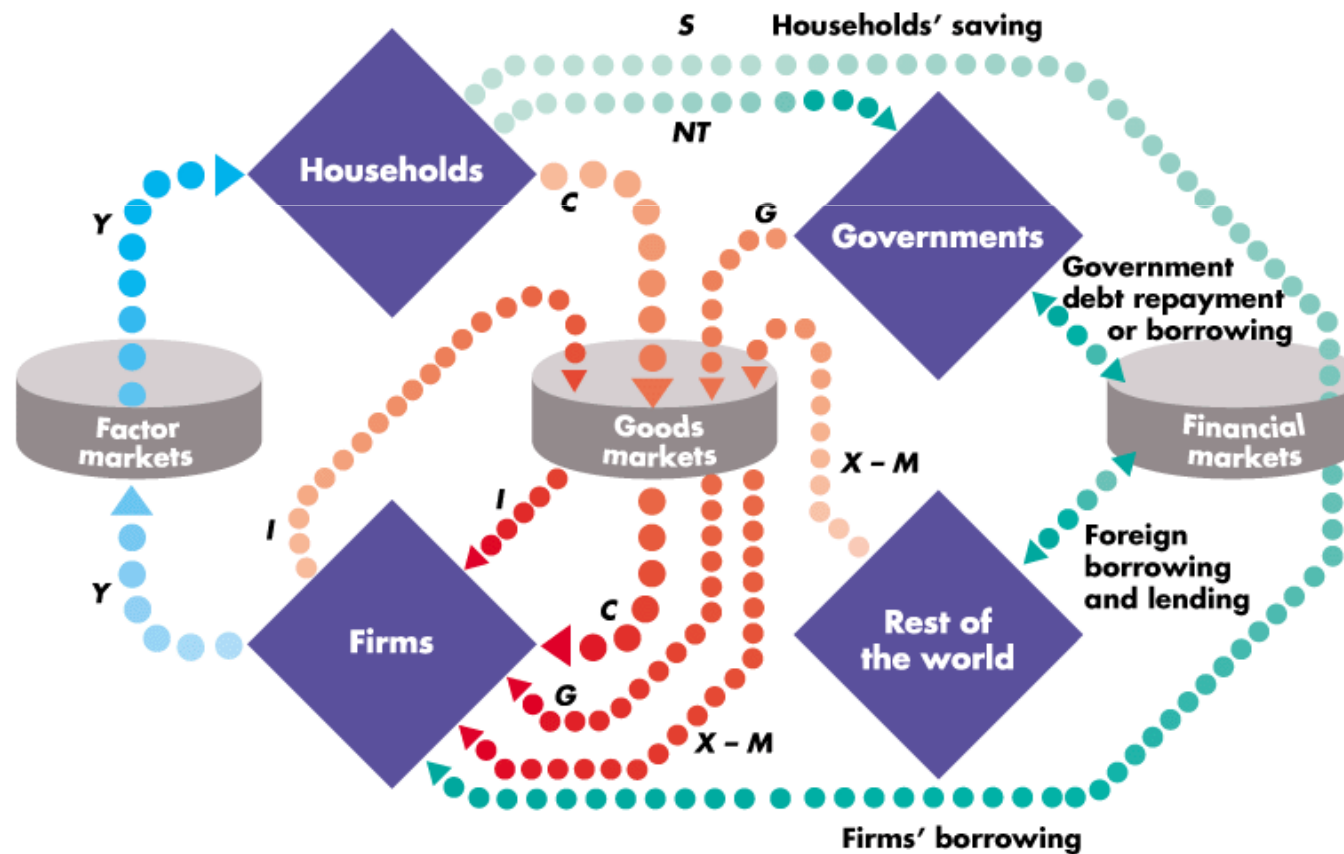
GROSS DOMESTIC PRODUCT

The sum of the red flows equals the blue flow.

GROSS DOMESTIC PRODUCT

- That is: $Y = C + I + G + X - M$

- نرخ دستمزدها
- نرخ تسهیلات بانکی
- نرخ ارز
- سطح عمومی قیمت ها
- قیمت نفت و حاملهای انرژی
- قیمت نهاده های تولید
- تولید و رشد اقتصادی

تولید در اقتصاد کشورها

- Total GDP (2012): \$83T
- Population (2012): 7B
- GDP per Capita (2012): \$12,500
- Population Growth (2012): 1.1%
- GDP Growth (2012): 3.3%
- IRAN(483B\$)

GDP per capita is probably the best measure of a country's well being

Note. However, that growth rates vary significantly across countries/regions. Do you see a pattern here?

Region	GDP	% of World GDP	GDP Per Capita	Real GDP Growth
United States	\$15T	18%	\$48,000	1.3%
European Union	\$16T	19%	\$33,000	1.0%
Japan	\$4.3T	6%	\$34,200	-.4%
China	\$7.8T	11%	\$6,000	9.8%
India	\$3.2T	5%	\$2,800	6.6%
Iran	\$483.8B	.5%	\$6,400	-1%

Source: World Factbook

مفهوم مقاومت اقتصادی یا اقتصاد مقاومتی یا تاب آوری
اقتصادی

مقاوم‌سازی اقتصاد ملی در مقابل ضربه‌ها و اختلال‌های بالقوه و
بالفعل (داخلی و خارجی) بر سر راه پیشرفت و دستیابی به اهداف
پیش‌انداز با رویکردی، بلندمدت‌نگر، راهبردی و برون‌نگر.

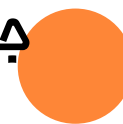
انواع مخاطرات

• مخاطره‌های قابل پیشگیری؛ از قبیل شکست فرایندها و یا
خطاهای انسانی؛

• مخاطره‌های راهبردی؛ که پس از سبک و سنگین کردن آنها با
دریافت پاداش بالقوه، به صورت داوطلبانه انجام می‌شوند؛

• **مخاطره‌های بیرونی**؛ که ورای ظرفیت تأثیرگذاری یا کنترل فرد یا

جامعه

در مورد دو نوع نخست مخاطره-ها می-توان رویکردهای متعارف **مدیریت خطرپذیری** را اتخاذ کرد؛ این یعنی تمرکز عمده بر فرهنگ سازمانی و التزام دقیق به مقررات، اصول فنی و هنجارها.

با عنایت به ماهیت **برونزای** مخاطره-های بیرونی، **ایجاد تاب-آوری، رویکرد ترجیح داده شده برای گونه-ی سهو مخاطره-هاست.**

اگر بتوانیم مخاطرات را پیش-بینی کنیم و چیزهای زیادی درباره-ی آنها بدانیم، می-توانیم با راهبرد-های ویژه و مشخصی بر مخاطره پیشی بگیریم، تأثیرات آنرا کاهش دهیم و زیان-ها را به حداقل برسانیم.

- وابستگی مخرب به نفت نمونه-ای از تاب-آوری ضعیف اقتصاد ملی
-
- برفی از نشانه های تاب-آوری پایین اقتصاد ایران وابستگی شدید به منابع حاصل از صادرات نفت
- عدم گسترش اقتصاد دانش بنیان و نوآوری محور در اقتصاد ملی
- وابستگی تولید ملی به واردات و عمق پایین تولید ملی (عدم تکمیل زنجیره های مزیت دار)
- مداخلات گسترده و غیر قاعده-مند دولت در اقتصاد ملی
- نبود بخش خصوصی توانمند و عدم شکل گیری بازارهای رقابتی
- گستردگی اقتصاد غیر رسمی و غیر متشکل (شرکتی)
- تخریب منابع طبیعی (آب، خاک، جنگل، مراتع و ...)

-
- تعامل سازنده و موثر با اقتصاد بین‌الملل که جزء اهداف چشم‌انداز کشور است، چگونه می‌خواهد برقرار شود؟
- طی یک صد سال گذشته، فروش نفت مهمترین کانال ارتباطی و تعامل اقتصاد ایران با اقتصاد بین‌الملل بوده است.
- تحریم‌ها با ایجاد محدودیت در فروش نفت و انتقال وجوه درآمدهای نفتی، به دنبال منزوی کردن اقتصاد ایران و عدم تحقق اهداف چشم‌انداز است.

تمریم فروش نفت، فرصت تاریخی برای اجرای برنامه «نفت برای توسعه» کاهش فروش نفت بواسطه تمریم‌های بین-المللی فرصت استثنایی برای بازنگری اساسی در مدیریت اقتصاد کشور برای قطع پایدار و بدون بازگشت وابستگی مخرب به نفت (بلای منابع طبیعی) و استفاده بهینه از ثروت نفت در اقتصاد ایران است.

این امر امکان پذیر نمی-باشد مگر با:

مقاوم-سازی بودجه دولت (کاهش وابستگی به درآمدهای نفت)

مقاوم-سازی تراز پرداختها (کاهش وابستگی ترازپرداختها به نفت)

مقاوم-سازی درآمد و رفاه مردم (افزایش سرمایه انسانی و سهم آن در ارزش افزوده)

مقاوم-سازی رشد اقتصادی (اقتصاد دانش بنیان)

پایان
با تشکر

